

Електронний збірник наукових праць
Запорізького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

Рік заснування: 2011

Засновники: Комунальний заклад Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти"
Запорізької обласної ради.

Робочі мови: українська, російська, англійська.

Галузь науки: педагогічні науки.

Тематика:

13. 00.01 - загальна педагогіка та історія педагогіки

13. 00.02 - теорія та методика навчання

13. 00.04 - теорія та методика професійної освіти

13. 00.05 - соціальна педагогіка

13. 00.06 - теорія та методика управління освітою

13. 00.07 - теорія та методика виховання

13. 00.08 - дошкільна педагогіка

13. 00.09-теорія навчання

19. 00.01 - загальна психологія, історія психології

19. 00.07 - педагогічна та вікова психологія

09. 00.13 - філософія та історія релігії, філософська антропологія, філософія культури

Головний редактор:

Ястребова Валентина Яківна, перший проректор, кандидат педагогічних наук, доцент Заступники
головного редактора:

Гура Тетяна Євгенівна, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності, доктор психологічних
наук, доцент, •

Павленко Анатолій Іванович, доктор педагогічних наук, професор

Відповідальний редактор:

Лісіцин Віталій Вікторович, к.філос.н., доцент

Члени редакційної колегії:

Гура Олександр Іванович, д.п.н., професор,

Мурзалінова Алма Жакимівна, д.п.н. професор,

Подмазін Сергій Іванович, д.філос.н., доцент.

Приходько Валентин Миколайович, д.п.н., доцент,

Донченко Ірина Анатоліївна, кл.н., доцент,

Каракатсаніс Тетяна Василівна, к.п.н., доцент.

*Контактна інформація: 69035 м. Запоріжжя, вул Незалежної України,
57-А тел. (0612) 346-711,347-612, zoippo@gmail.com*

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ www.nbuv.gov.ua

ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ:

Національно-патріотичне виховання дітей і молоді в полікультурному середовищі

1. Альмишева А.Ж., Байкенова С.Ж., Филиал акционерного общества Национального центра повышения квалификации педагогических кадров по Северо- Казахстанской области (Казахстан, г. Петропавловск). *Патриотическое воспитание молодежи как основное направление молодежной политики на основе общечеловеческих ценностей.*
2. Арабаджиев Д.КХ, Запорізький національний технічний університет (Україна, м. Запоріжжя). *Роль кількісних методів громадського моніторингу виборчого процесу в контексті формування загальнолюдських цінностей як основи національно-патріотичного виховання.*
3. Алімов К.О., Барліт А.Ю., Запорізький національний університет (Україна, м. Запоріжжя). *Відібрання дитини від батьків як спосіб захисту прав та законних інтересів неповнолітнього.*
4. Барліт О.О., Галянтюк Т.О., Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. Запорізький авіаційний коледж ім. Івченко (Україна, м.Запоріжжя). *Формування ціннісного ставлення до природи в контексті завдань національно - патріотичного виховання*
5. Богомолова Н.М., Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Україна, м. Запоріжжя). *Виховання учнів старшої школи в контексті формування громадянина та патріота в умовах полікультурного регіону.*
6. Васильева О.В. Северо-Казахстанский государственный университет им. М.Козыбаева (Казахстан, г. Петропавловск). *Литературное краеведение как*
 - *важнейшее направление национально-патриотического воспитания (на примере Северо-Казахстанской области республики Казахстан).*
7. Волошин Ю.Я., Червонопартизанська ЗОШ І-ІІІ ступенів Нижньосірогозької районної ради (Україна, Херсонська обл.): *Загальнолюдські цінності як основа національно-патріотичного виховання.*
8. Доновська С.М., Климова Т.М., Запорізька спеціалізована школа І - ІІІ ступеня №100 Запорізької міської ради Запорізької області (Україна, м.Запоріжжя). *Національно-патріотичне виховання в запорізькій спеціалізованій школі І - ІІІ ступенів №100.*
9. Дяченко І.М. *Класичний Приватний Університет (Україна, м.Запоріжжя). Формування почуття патріотизму, національної свідомості та громадянської позиції сучасної молоді: теоретичний аспект.*
10. Ена І.В., Барліт А.Ю., Запорізький національний університет, (Україна, м.Запоріжжя) *Буллінг - специфічні риси та особливості кримінального провадження в Україні*
11. Калашникова М.Ю., Запорізький державний медичний університет (Україна, м.Запоріжжя). *Національно-патріотичне виховання як складова навчального процесу у вищому навчальному закладі.*
12. Калашникова М.Ю, Запорізький державний медичний університет (Україна, м.Запоріжжя). *Актуалізація моральних цінностей у свідомості студентів медичних університетів.*
13. Каменева Т.В., Комунальний заклад-«Запорізька спеціалізована школа-інтернат ІІ-ІІІ ступенів «Січковий колегіум» ЗОР (Україна, м. Запоріжжя). *Зміст і форми національно - патріотичного виховання дітей та молоді.*
14. Козак Ю. В., Державне підприємство «Український дитячий центр «Молода гвардія» (Україна, м. Одеса). *Зміст і форми національно-патріотичного виховання дітей та молоді у Українському центрі «Молода гвардія»*

АКТУАЛІЗАЦІЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.

М. Ю. Калашникова

Україна, м. Запоріжжя, Запорізький державний медичний університет

Сьогодні в умовах становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження в світовий освітній простір, розпочався активний процес пошуку моделей освіти, які дозволять зберегти духовно-моральний аспект освіти і виховання.

Психологічне вивчення особистісного розвитку сучасної молоді, її уявлень щодо життєвого шляху, уявлень про сім'ю та відношення до професійних обов'язків, майбутніх медичних працівників надає можливість більш глибоко зрозуміти зміни соціальних уявлень на кризовому етапі суспільного розвитку [2, с.70]. Отримана інформація виконуватиме важливу роль у процесі соціалізації і адаптації цієї вікової групи на етапах навчання у вищій школі. Необхідно звернути увагу, що саме на етапі юності встановлюється, закріплюється та формується індивід. Цьому питанню приділяли увагу Д. І Фельдштейн, І.С. Кон, І.В. Дубровина, М.Р. Гінзбург та інші.

Мета даної статті — освітити аспекти формування моральних якостей, професійного становлення та особистісного росту студентів вищих медичних . навчальних закладів.

Українська освіта знаходиться на переломному етапі. Причиною слугують зміни суспільного та особистісного менталітету, моральних цінностей у, підростаючого та старшого покоління. Важливу роль у цьому процесі відіграють нові можливості - свобода слова, відкритість суспільства, тенденції до масового споживання. Масова культура впливає на духовність людини та на її світосприйняття. Сформована більшість не прагне творити, розвиватися, а

прагне до спокійного існування, краще сприймає думку більшості, загально прийняті напрямки та вподобання.

Загальновідомо, що школи, вузи - система освіти країни повинна випускати не тільки людей науково освічених, розвинутих інтелектуально, здорових фізично, а й морально вихованих. Це завдання багатьом справедливо здається навіть більш важливим, ніж перше, і значення морального виховання в суспільстві, світі не зменшується, а зростає [3, с.45].

Останнім часом у соціально-психологічних і соціологічних дослідженнях все частіше відзначається своєрідне «розмивання» професіоналізму, зниження якості праці. Причиною цього явища може слугувати зниження якості навчання у вищих навчальних закладах через зміну відношення студентів до вищої освіти, яке значною мірою базується на стереотипах. Основною метою вищої освіти слугує не саморозвиток та формування професійних навичок, а отримання диплому. Як результатом є зниження числа фахівців, що оволоділи потрібними навичками на достойному рівні та прагнуть реалізації у певній сфері [3, с. 71].

За різних історичних епох у народів світу існували свої уявлення про медичну етику, пов'язані з укладом життя, національними, релігійними, культурними та іншими особливостями. Історія дає безліч прикладів того, як морально-етичні норми, пов'язані зі здоров'ям і життям людей, розумілися при різних суспільно-економічних формаціях. За первісного ладу, наприклад, ослаблених > людей похилого віку залишали на самоті біля багаття. У Стародавній Греції лікарі лікували тільки вільних громадян. Раби, як правило, користувалися медичною допомогою знахарів та інших рабів.

До числа стародавніх джерел медичної етики відносяться закони Стародавнього Вавилону XVIII ст. до н. е., «Закони Хаммураппи», які свідчать: «Якщо Лікар зробить будь-яку серйозну операцію та несе відповідальність за смерть хворого, то він карається відсіканням руки». Гіппократ, «батько медицини», великий лікар Стародавньої Греції, неодноразово підкреслював .

важливість дня медика не тільки здатності до лікування, але й неухильного дотримання вимог етичних норм. Прийнято вважати, що саме Гіппократ сформулював основні принципи медичної етики («Клятва», «Закон», «Про лікарів» і т. д.) [3, с.66].

Про те, наскільки відрізнялася медична етика в різні історичні періоди у різних народів, можна судити за деякими збереженими приписами. У стародавній Індії медик не мав прописувати ніяких ліків людям, яких не любить король або народ, а також особам надзвичайно потворним, зіпсованим, небезпечним, диким і неприборканим, яким не потрібно допомагати. Зразковий служитель медицини в стародавній Індії «представляється особистістю надзвичайно симпатичною як за зовнішнім виглядом, так і за душевним складом [1, с.69].

Слово «деонтологія» походить від двох грецьких слів: deon означає належне і logos - вчення. Цей термін вперше, був застосований на початку XIX століття англійським філософом Бентам, але основні її принципи формувалися і змінювалися протягом століть і визначалися соціально-економічними, відносинами, рівнем культури, національними та релігійними традиціями.

Видатний хірург М. М. Петров сформулював визначення терміну «деонтологія» як - вчення про належну поведінку, медиків, що сприяє створенню найбільш сприятливих умов для одужання хворого, та поширював його принципи на діяльність медичних сестер. Отже, медична деонтологія - частина медичної етики, сукупність необхідних етичних норм і приписів для медичних працівників у здійсненні професійної діяльності. Деонтологія вивчає моральну сторону дій та вчинків медичного персоналу в конкретній ситуації [1, с.67]. Аспектами медичної деонтології є: взаємини медиків з хворим, родичами хворого і медиків між собою.

Стрімкий науково-технічний, соціальний і культурний розвиток нашого суспільства визначає сучасний етап розвитку охорони здоров'я. Ось чому в цих

умовах необхідно не тільки зберегти, але і зміцнити гуманістичні традиції вітчизняної медицини. Етико-психологічний фактор у діяльності медиків всіх рангів має прямий вплив на рівень культури медичного обслуговування дітей та дорослих. Студенти медичних університетів мають усвідомлювати, що медицина в більшій мірі, ніж інші сфери, базується на духовності, совісності, доброзичливості, найсуворішому виконанні норм моральності.

Через падіння моральних цінностей у медичних працівників зростає кількість етичних і професійних помилок. Не можна забувати, що лікарська діяльність - це особлива професія, характер якої не повинен бути підвладний ніяким негативним впливам.

Деонтологічні вимоги до культури слова полягають в тому, що медичний працівник повинен вміти: розповісти хворому про хворобу та її лікування; заспокоїти і підбадьорити хворого, навіть якщо він у найважчому становищі; використовувати слово як важливий фактор психотерапії; знайти потрібні слова так, щоб вони стали свідченням загальної і медичної культури; переконати хворого в необхідності того чи іншого лікування; терпляче мовчати, коли цього . вимагають інтереси хворого; не позбавляти хворого надії на одужання; володіти собою у всіх ситуаціях. У спілкуванні з хворим не слід забувати про наступні комунікативних прийоми: завжди уважно вислуховувати пацієнта; поставивши запитання, обов'язково дочекатися відповіді; викладати свої думки просто, ясно, дохідливо, не зловживати науковими термінами; поважати співрозмовника, не допускати зневажливих міміки і жестів; не перебивати пацієнта; заохочувати прагнення ставити запитання, відповідаючи на них, демонструвати зацікавленість у думці пацієнта; зберігати холонокровність, бути терплячим і терпимим [5, с.78].

Майбутні лікарі мають чітко усвідомлювати, що сьогодні відмічається безліч відхилень у психічному та фізичному здоров'ї населення, що пов'язано з різними причинами і що, в свою чергу, позначається на поведінці. Відомо, що поведінка людини визначається, в першу чергу, його думками і свідомістю. У

той же час, згідно з психосоматичною теорією, свідомість - це важливий фактор, що визначає здоров'я людини. Відповідно до сучасної психології неправильні психологічні установки ведуть до розвитку хвороб, тому вкрай необхідно знайти баланс між професійними обов'язками та моральною стороною, щоб не зашкодити хворому.

Студент повинен знати, що в багатьох країнах контакт між лікарем і пацієнтом здійснюється за принципом «інформованої згоди», коли лікар, роз'яснюючи хворому необхідність проведення тих чи інших діагностичних або лікувальних заходів, заручається його підтримкою і згодою. Це спричиняє прояву проблем, які можуть вплинути на здоров'я хворого.

У медицині здавна існує поняття про лікарську таємницю. В процесі своєї професійної діяльності лікар часто виявляється перед дилемою - казати або не казати хворому всю правду. На це питання, ймовірно, не можна знайти однозначної відповіді. Необережно сказане слово під час обговорення з хворим результатів досліджень викликає часом важкі психічні травми. Ці негативні наслідки впливу лікаря на психіку хворого позначають як «ятрогенія». Саме тому лікар повинен вміти оцінити особистість пацієнта, його інтелектуальний рівень, спробувати спрогнозувати реакцію хворого на ту чи іншу інформацію [5, С.130].

Ймовірно, немає сенсу повідомляти невиліковному хворому про тяжкість його стані, позбавляти його, таким чином, останнього - надії. У той же час, якщо такому хворому, можна допомогти, наприклад, шляхом хірургічного втручання, необхідно відкрити завісу, частково присвятивши його в сутність патологічного процесу.

У процесі навчання студент-медик має освоїти основи медичних дисциплін, навчитися грамотно лікувати хворого, а також, отримати загальноосвітню медико-біологічну підготовку. Хворі, окрім медичних знань лікаря, мають отримувати увагу, чуйне відношення та розуміння щодо їх переживань. Перед викладачем постає, важке завдання — допомогти майбутнім

лікарям доволі швидко освоїти це мистецтво, тому він має стати взірцем для студента, демонструвати високі етичні норми, бути прикладом для поведінки [6, с.78].

Впровадження в навчальний процес принципів медичної етики і деонтології необхідно вже на першому курсі, хоча і представляє певну складність. Але цю проблему не так складно вирішити, якщо у виховний процес відразу ж будуть включені деякі естетичні аспекти. Так, зовнішнє оформлення навчальних кімнат, наочні засоби сприятимуть формуванню поняття про лікарське місце у суспільстві, про його професійний обов'язок. Необхідно слідкувати за постійним дотриманням етичних норм поведінки в колективі, що включають у себе взаємовідносини викладачів і студентів, а також студентів між собою [2, с.51]. Гарне естетичне оформлення навчального закладу, лабораторій, глибокий зміст лекцій і практичних занять грає виключно важливу виховну роль. Студенти повинні постійно відчувати атмосферу високої медичної культури. При навчанні на старших курсах викладачі зобов'язані стежити за тим, щоб в лікарняних та поліклінічних умовах студенти чітко дотримувалися встановлених правил поведінки, що диктуються принципами медичної етики і деонтології. Ці питання повинні регулярно підніматися і на позааудиторній роботі [5, с.128].

Таким чином, необхідно висвітлювати етичні питання серед студентів-медиків. Вирішенням можуть стати поза аудиторі заняття, чи заняття з іноземної мови. У другому випадку це допоможе збільшити словниковий запас майбутніх лікарів, навчить правильно формулювати та висловлювати думку на іноземній мові, призвичаїться і до специфічної медичної лексики, і до розмовних конструкцій, надасть можливість закріпити набуті лексичні та граматичні навички за допомогою комунікативних завдань. Висловлюючи свою точку зору, мотивуючи свою точку зору, студенти вчаться сприймати та розуміти чужу позицію, аргументувати свій вибір, призвичаюються до мовних реалій. Такі заняття призводять формування цінностей, моралі, правильного

світосприйняття та світовідчуття у студента. Проблема прищеплення та розвитку моралі у майбутніх лікарів вкрай важлива. Потрібно докладати максимум зусиль для її вирішення. Студенти мають усвідомлювати, що професійна підготовка також включає в себе почуття відповідальності, обов'язку а любові до професії, готовність до самопожертви.

Література:

1. Грандо А. Я. *Врачебная этика и медицинская деонтология* / А. Я. Грандо. – М. : Высшая школа, 1988. – 192 с.
2. Гречкин В. И. *Некоторые аспекты взаимоотношений врача и пациента* / В. И. Гречкин // *Этические основы воспитания духовности в медицинском вузе.* – 2003. – №6. – С. 51-54.
3. Карцева Л. В. *Семья в трансформирующемся обществе* / Л. В. Карцева // *Вестник Московского университета.* – 2004. – №1. – С. 65-73.
4. Крившенко Л. П. *Педагогика* / Л. П. Крившенко, Е. М. Вайндорф-Сысоева. – М. Проспект, 2008. – 107 с.
5. Лисицин Ю. И. *Медицинская этика, деонтология и биоэтика* / Ю.И. Лисицин // *Проблемы социальной гигиены и история медицины.* – 1998. – №2. – С.7-13.
6. Малыш Е. Ю. *К вопросу об организации научно-исследовательской работы студентов* / Е. Ю. Малыш // *Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии.* – 2014. – №4. – С. 127-132.